

Litteratur

THEDE PALM:

Till glädje för många

Det bör ha varit minst sagt chockerande för fru Ulla Lindströms förra socialdemokratiska statsrådskolleger att i höstas få ta del av hennes minnesanteckningar från en del av hennes statsrådstid. (*Ulla Lindström, I regeringen. Ur min politiska dagbok 1954—1959*. Bonniers 1969. Pris 43: 50, inb. 49: 50.) Värst bör det ha varit för hr Erlander, »denne jämkare och lirikare och politiskt väderkornte» för att citera författarinnan. Han hade artigt från början tilldelat henne ett antal arbetsuppgifter som han trodde skulle intressera henne som kvinna. Hur skulle han kunna ana, att denna motivering var alldeles oacceptabel för henne? Jämlikheten var visserligen ännu inte uppfunnen inom partiet, men redan en antydning om att det skulle finnas skillnader mellan könen tog det nya statsrådet förmodligen närmast som en förolämpning.

Hon konstaterade alltså med misshag, att kungen brukade kalla henne »statsrådet Lindström» eller ibland mera personligt »fru Lindström». Andra statsråd kallade han »du» vid personligt tilltal. Med henne blev det aldrig så. Hon misstänkte förmodligen aldrig, att duandet kanske undveks från kungens sida därför att fru Lindström kunde tänkas ha det dåliga omdömet att säga du tillbaka.

Denna på sitt säregna sätt begåvade och kunniga, inte minst skrivkunniga, och arbetsdugliga dam har tydligen aldrig kommit på den tanken, att vissa svårigheter som hon mötte i regeringskretsen kunde återföras på en egenskap, som hon saknade — nämligen gott omdöme.

Kvaliteten av hennes omdöme har naturligtvis inget samband med det faktum att hon förde dagbok under statsrådstiden. Det finns statsrådsdagböcker, bl a från samlingsregeringen under andra världskriget, som bara har en enda förtjänst, nämligen att de måhända har föranlett svenska folket att tacka Gud för att vi överlevde trots våra styresmän. I jämförelse med dessa produkter är fru Lindströms dagbok närmast lysande. Den är välskriven, ny-

fiket och detaljerat iakttagande, en guldgruva för regeringen Erlanders kritiker. Nej, hennes speciella omdöme visar sig inte i att hon förde stenografiska anteckningar tom under och efter de mest förtroliga statsrådsberedningar och luncher, utan i sättet på vilket hon publicerat dem.

Ty en viss begränsad lojalitet får man väl begära att ett statsråd visar sina kolleger, även dem som hon tycker illa om. Nu berättar fru Lindström hur två finansministrar, först hr Sköld, sedan hr Sträng, haft ambitionen att sänka skatterna och att de öppet uttalat detta i statsråds-kretsen. Deras otroliga misslyckanden på denna punkt får vi alltså alla nu betala. Utan fru Lindströms avslöjanden kunde vi ha trott att skattehöjningar var något utmärkande för socialdemokratisk regeringspolitik i sig. Hennes lojalitet mot hennes egen regeringschef kan också ifrågasättas. Den svenska atomvapenfrågan dryftades ingående inom regeringen, och hr Erlander föreföll vilja ansluta sig till förespråkarna för kärnvapenbeväpning — och sådana förespråkare fanns alltså, och inkluderade bl a den nuvarande utrikesministern. Fru Lindström lät lugnt de uppenbarligen förtroliga diskussionerna läcka ut till sitt kvinnoförbund. Resultatet blev en uppvaktning för och påtryckning på regeringschefen.

Vad som är lojalitet verkar hon vara alldeles främmande för; eller tror hon helt enkelt att det är att följa henne efter. Hon anför med gillande något som hände henne som ett exempel på hur tjänstemännen i Kanslihuset ställde sig till regeringen. Hon önskade en gång att hon visste hur Jarl Hjalmarson skulle komma att kritisera ett regeringsförslag. En högre tjänsteman, känd på högerns partiexpedition, gick dit och begärde fram hr Hjalmarsons förberedda yttranden, och fick dem! Fru Lindström var mycket nöjd — med hans lojalitet.

Nu drabbade detta hr Hjalmarson, som fru Lindström tyckte särskilt illa om och för vil-

ken hon inte har ett ord till övers. Det är märkligt att hon nu trycker om sin kritik, som gränsade till hysteri. Tror hon verkligen, fast hon uppjagat trodde det då, att det skulle varit en fara för »den neutrala Sverigeskutan» i »tidens bränningar» (!) om hr Hjalmarson 1960 ingått i en regering? Men detta tyckte hon alltså ännu 1969, då hon vet hur hennes egna forna kolleger handskats med neutralitetsfrågor. Ett liknande omdöme visar hon beträffande en annan man, nämligen general Swedlund. Han skojade högröstat med henne en gång på Harpsund. Murrigt konstaterade hon att detta är »den man som jag skall ge mitt yttersta förtroende under krig». Det för henne avslöjande är, att den bristande vördnad som överbefälhavaren visade inför statsrådet Lindströms åsikter i en kontroversiell politisk fråga gjorde henne misstänksam mot hans förmåga i sitt yrke.

Det är riktigt att hon ärligt påpekat, att hon låtit sina i dagboken nedskrivna värderingar stå kvar. Därigenom får man veta, hur hon såg på problem och människor när hon skrev den — och när hon satt vid makten. Men de långa sammanbindande avsnitten, ofta läsvärda, måtte väl representera hennes värderingar nu? Där fanns ju möjligheter att korri-

gera uppenbara felbedömningar, om hon trott att hon gjort några sådana.

Men som sagt, boken är utomordentligt givande för vanliga läsare, om än skakande för mångt statsråd. Vilka kan innerst inne hysa någon förhoppning om att för eftervärlden framstå som statsmän, sedan de passerat revy i fru Lindströms dagbok? Jo, en: excellensen Undén. Återigen faller ställningstagandet i atomvapenfrågan utslaget. Hr Erlander kom därvid i kläm. Han efterträdde enighet. »Han hade gillrat en fälla för sig själv och partiet när han i samband med Hjalmarsonaffären (dvs när hr Hjalmarson uteslöts ur delegationen till FN) dubbat sin utrikesminister till den vise och omdömesgille statsman över alles som vi borde se upp till. Inte gick det då att strax efteråt sätta sig i motsatsställning till denne omdömesgille.» Så skall det alltså ha gått till, när ett för landets framtid kanske avgörande ställningstagande var aktuellt.

»Regeringens lilla glädjeflicka» kallades fru Lindström enligt dagboken en gång av den då som »charmtroll» karakteriserade finansministern Gunnar Sträng. Utan att löpa risk att bli bedömd i lika välvilliga ordalag må en recensent konstatera, att även utanför regeringen kan man ha den allra största glädje av henne.